

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡΩΗΝ ΑΘΗΝΩΝ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

(ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ)

Τὴν Τρίτην, 13ην Νοεμβρίου 1988 εἰς ἡλικίαν 83 ἐτῶν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Ἱερώνυμος (Κοτσώνης). Τῆς σοροῦ αὐτοῦ τεθείσης ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς Τρίτης 15ης Νοεμβρίου εἰς τὸ Συνοδικὸν Παρεκκλήσιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη, τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης 16ης, ἐπειδὴ ἦτο ἀσθενὴς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, τρισάγιον διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς τοῦ κοιμηθέντος ἐτέλεσεν ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννης. Πρὶν τοῦ σκηνώματος τοῦ ἐξ ἡμῶν μεταστάντος συμπροσηύχοντο καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου. Προηγούμενως τὴν Θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ αὐτῷ Καθολικῷ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη εἶχε τελέσει ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης κ. Ἀναστάσιος.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος, σεβασθεῖσα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου πρῶην Ἀθηνῶν περὶ ἐνταφιασμοῦ τοῦ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ πατρίδα, τὰ Ὑστέρνια Τήνου, ὡς ἀπλοῦ μοναχοῦ, χωρὶς νὰ ἀποδοθῶν αἱ κεκανονισμέναι ἐξόδοι τιμαί, ἀνέθεσεν εἰς τὸν Ἀντιπρόεδρον τῆς Δ. Ἱ. Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτην Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννην νὰ συνοδεύσῃ τὴν σορὸν τοῦ νεκροῦ μέχρι τοῦ τάφου.

Τὴν μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ σορὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρῶην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἱερωνύμου μετεφέρθη μέσῳ Ραφήνας εἰς Τήνον, ἐνθα παρέμεινε διὰ προσκύνημα εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῆς Μεγαλόχαρης μέχρι τῆς Πέμπτης 17ης Νοεμβρίου. Τὴν πρωΐαν ἐτελέσθη Ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸ σκηνῶμα τοῦ κυροῦ Ἱερωνύμου μετεφέρθη εἰς τὰ Ὑστέρνια, ἐνθα εἰς τὰς 3 μ.μ. ἐνεταφιάσθη κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του, παρευρισκομένου πλήθους Τηνίων, ὡς καὶ πολλῶν πνευματικῶν τέκνων καὶ φίλων του, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, συγκεντρωθέντων ἐκ διαφόρων σημείων τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ μακαριστὸς πρ. Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1905 εἰς τὸ χωρίον Ὑστέρνια τῆς Τήνου. Υἱὸς ναυτικῆς οἰκογενείας ἔμεινεν ὀρφανὸς πρὶν ἢ γεννηθῆ. Ἐγεννήθη 6 μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἀνετράφη ὑπὸ τῆς εὐσεβοῦς μητρὸς του, ἡ ὁποία, παραμείνασα χήρα, ἀφωσιώθη ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ. Ἐφοίτησεν ὡς ὑπότροφος εἰς τὴν Ριζάρειον Σχολήν, ὁπόθεν ἀπεφοίτησεν ἀριστοῦχος. Τὸ 1924 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολήν τοῦ

Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς ἔλαβε τὸ πτυχίον τὸ 1928 μετὰ τοῦ βαθμοῦ «ἀριστα». Ἐν συνεχείᾳ ὑπηρέτησεν ὡς ἰδιαίτερος ἐπιστημονικὸς γραμματεὺς τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομου Παπαδοπούλου. Ὡσαύτως εἰργάσθη ὡς Διευθυντὴς τοῦ Παιδικοῦ Τμήματος τῆς Χ.Α.Ν.

Ὁ ἀειμνήστos Ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος.

Πρωτεύσας εἰς σχετικὸν διαγωνισμόν, τὸ 1934 ἀπεστάλη δι' εὐρυτέρας σπουδὰς εἰς Γερμανίαν ὡς ὑπότροφος τοῦ Μανουσείου Κληροδοτήματος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Παραμείνας ἐπὶ ἑξ ἐν συνόλῳ ἐξάμηναν ἐν Γερμανίᾳ, ἦτοι ἐν Μονάχῳ, Βερολίνῳ καὶ Βόννῃ, μετέβη ἐν συνεχείᾳ εἰς Ἀγγλίαν, ἐνθα ἐπὶ ἐξάμηνον ἀφ' ἐνὸς μὲν ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθήσῃ μαθήματά τινα ἐν τοῖς Κολλεγίοις τοῦ Mirfield καὶ τοῦ Lincoln, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ συμπληρώσῃ ἐργασίας του ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου. Περὶ τὰ τέλη τοῦ

1937 εκλήθη εις Βερολίνον υπό του καθηγητοῦ Η. Lietzmann, ἔνθα οὗτος, ἐξ ὀνόματος τῆς πρὸς ἔκδοσιν Χριστιανικῶν Ἐπιγραφῶν τῆς Ἑλλάδος σχηματισθείσης Ἐπιτροπῆς, ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν εἰδικὴν Γραμματεῖαν αὐτῆς.

Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα, ἀνέλαβεν ἀμέσως τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὑπάρχοντος ἐπιγραφικοῦ ὕλικου τῆς Πελοποννήσου, τὸ ὅποιον μετ' ἐπεξεργασίαν ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ν. Α. Βέη καὶ τὸ 1939 ὡς ἀδελφὸς τῆς Ἰ. Μονῆς Πετράκη ἐχειροτονήθη διάκονος ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσάνθου. Τὸ 1940 ἀνηγορεύθη μετὰ τοῦ βαθμοῦ «ἀριστα» Διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, διορισθεὶς Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἀπελύθη ὑπὸ τῆς κατοικτικῆς Κυβερνήσεως τὸν Νοέμβριον τοῦ 1941. Ἀπὸ τοῦ 1939 μέχρι τοῦ 1941 εἰργάσθη ὡς Διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», βοηθὸν ταυτοχρόνως εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ «Θεολογία». Πολὺ πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου ἐξεπόνθη σχέδιον δημιουργίας ὁργανώσεως πρὸς συμπάραστασιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν πάσχοντα λαόν. Τὴν 28ην Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1940, ἅμα τῇ ἐκρήξει τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου, ὑπέβαλε τὸ σχέδιον αὐτὸ πρὸς ἔγκρισιν καὶ ἐφαρμογὴν εἰς τὸν τότε Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσάνθου, ὁ ὅποιος τοῦ ἀνέθεσε τὴν ὅλην διοργάνωσιν τῆς «Υπηρεσίας Προνοίας Στρατευομένων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», ἥτις ὑπηρεσία ἀνέπτυξε λαμπρὰν δράσιν κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πολέμου τούτου ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ καὶ ἔδωκε παράδειγμα πρὸς μίμησιν εἰς πολλὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις. Ἡ ὁργάνωσις καὶ τὸ προσωπικὸν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἀπέτελεσαν τὸν πυρῆνα τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Δαμασκηνοῦ Ἰδρυθέντος λαμπροῦ Ἐθνικοῦ Ὁργανισμοῦ Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης (ΕΟΧΑ), ὅστις προσέφερεν ἀνυπολόγιστους ὑπηρεσίας εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Κατὰ τὴν κατοικτικὴν περίοδον ὁ ἀρχιμανδρίτης τότε Ἱερώνυμος Κοτσώνης εἰργάσθη ὡς ἐφημέριος τοῦ Νοσοκομείου «Εὐαγγελισμός» καὶ ταυτοχρόνως εἰς τὴν διοργάνωσιν συσσιτίων καὶ παροχῆς βοήθειας εἰς τοὺς ἀπόρους καὶ κυρίως εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων. Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ζυγοῦ ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διοργανώσας τὸ «Δέμα ἐπαναπατρισμοῦ». Ἠγήθη ὡσαύτως τῆς ἐξορμήσεως πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῶν καταστραφέντων χιλίων ἱερῶν Ναῶν καὶ τῆς προσπάθειας πρὸς ἐπαναπατρισμὸν τῶν Ἑλληνοπαίδων, οἵτινες κατὰ χιλιάδας εἶχον ἀρπαγῇ καὶ μεταφερθῇ εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας. Ἀπὸ τοῦ 1949 μέχρι τῆς ἐκλογῆς του εἰς Ἀρχιεπίσκοπον ὑπῆρξε Πρωθυεὺς τῶν Βασιλικῶν Ἀνακτόρων. Ἀπὸ τοῦ 1950 μέχρι τοῦ 1956 προσέφερεν ὑπηρεσίας ὡς Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς ὑπὸ τὸν ἀειμνήστον Ἀρχιεπίσκοπον Σπυρίδωνα Ἐπιτροπῆς Ἀπελευθερώσεως τῆς Κύπρου. Ἀπὸ τοῦ 1954 διετέλεσε μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτρο-

πῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλων Ἐπιτροπῶν αὐτοῦ.

Κατὰ τὰ ἔτη 1946-48 ἐν τῇ ἰδιωτικῇ Σχολῇ Γενικῶν Σπουδῶν (Ἀθηνῶν) ἐδίδασκε μαθήματα Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ Χριστιανικῆς Γραμματολογίας. Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1959 μέχρι τῆς ἐκλογῆς του εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν διετέλεσε Τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ἀντιπροσώπευσε πολλάκις τὴν Ἑλλαδικὴν Ἐκκλησίαν εἰς διάφορα συνέδρια εἰς Γερμανίαν, Ἀγγλίαν, Ὀλλανδίαν, Γαλλίαν, Ἰταλίαν, Βέλγιον, Δανίαν, Αὐστρίαν, Ρωσίαν. Μετέβη ὡσαύτως ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἀμερικὴν, Ἀφρικὴν, Αἴγυπτον, Οὐγκάντα, Σουδάν, Ἁγίους Τόπους, Νιγηρίαν, Ἰορδανίαν, Λίβανον καὶ Ἰνδίας.

Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1963-1964 μετέβη πρὸς μελέτας εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὸν δὲ Ὀκτώβριον τοῦ 1964 ὡς Κοσμήτωρ ἠγήθη ἀντιπροσωπείας Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, οἵτινες μετέβησαν εἰς Σοβιετικὴν Ἐνωσην ὡς προσκεκλημένοι τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἐξελέγη, ἀρχιμανδρίτης ὢν, τὴν 13ην Μαΐου 1967 ὑπὸ τῆς τότε Ἀριστίνδην Ἱερᾶς Συνόδου, ἥτις εἶχε συγκροτηθῇ πρὸ δύο ἡμερῶν διὰ τοῦ Β.Δ. 291 / 1967. Ἡ χειροτονία του ἐγένετο τὴν 14ην Μαΐου ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν, προεξάρχοντος τοῦ τότε Μητροπολίτου Πατρῶν Κωνσταντίνου καὶ με συμμετοχὴν ἀπάντων τῶν τότε Συνοδικῶν Συνέδρων. Ὑπῆρξεν ὁ 17ος κατὰ σειράν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, τρίτος δὲ, μετὰ τοὺς ἀειμνήστους Προκόπιον Οἰκονομίδην (1896-1901) καὶ Χρυσόστομον Παπαδόπουλον (1923-1938), ὅστις ἀνῆλθεν εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον προερχόμενος ἐκ Καθηγητῶν Πανεπιστημίου.

Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου παραίτησίν του τὴν 19.12.1973, ἱδρύσε τὴν «Διεθνή τῆς ἀγάπης» καὶ ἀφιέρωσε τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του εἰς τὸν ὑπ' αὐτοῦ χαρακτηρισθέντα ὡς «Ἀγαπισμὸν», ὅστις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ προσπάθεια πρὸς ἀφύπνισιν τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογῆς τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἥτις μόνη δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν παγκόσμιον εἰρήνην. Ἡ προσπάθειά του αὐτὴ συνετέλει εἰς τὸ νὰ κινῆται μεταξὺ Ὑστερνίων καὶ Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ νὰ πραγματοποιῇ καὶ μερικὰ ταξίδια εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ὁ ἀειμνήστος Ἀρχιεπίσκοπος Ἱερώνυμος, ὅστις ἦτο κάτοχος πολλῶν γλωσσῶν, ἐδημοσίευσε πολλὰ ἔργα, ἅτινα διακρίνονται εἰς ἐπιστημονικὰς μελέτας, εἰς ἄρθρα ἐν ἐγκυκλοπαιδείαις, εἰς μεταφράσεις

καί εἰς διάφορα ἄλλα ποικίλου περιεχομένου. Τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν ἔργων τούτων εἶναι τὰ ἑξῆς:

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Α'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

1. Τὰ χρονολογικά ζητήματα τοῦ σταυροῦ καὶ τῶν μονογραμμάτων Χ καὶ Ρ, 'Εν 'Αθήναις 1939, 'Εναίσιμος ἐπὶ διδασκαρία διατριβή, ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν.
2. 'Η χριστιανικὴ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν κατακομβῶν. 'Εν 'Αθήναις 1939.
3. 'Η ἀμοιβὴ καὶ ἡ συντήρησις τῶν κληρικῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ 'Εκκλησίᾳ. 'Εν 'Αθήναις 1940.
4. 'Η ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη καὶ ἡ Βίβλος, «'Ακτῖνες» 1950.
5. Τὸ ἐνθουσιαστικὸν στοιχεῖον εἰς τὴν 'Εκκλησίαν τῶν Μαρτύρων, 'Αθήναι 1952.
6. Λουκάς ὁ Νοταρᾶς, ὁ πρῶτος 'Εθνομάρτυς (ἐπὶ τῇ πεντακοσιοστῇ ἑπετελίᾳ), 'Αθήναι 1953.
7. 'Ενας πρωτοπόρος τῆς 'Ελληνοτουρκικῆς φιλικίας. 'Εκ τοῦ περιοδικοῦ «'Εκλογή», τεύχος 91, τόμος Θ'.
8. 'Η ψῆφος τῶν κληρικῶν, 'Η ἱστορικοκανονικὴ ἀποψις, 'Αθήναι 1954.
9. Τὸ «Φιλάνθρωπον» εἰς τοὺς κανόνες τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, «'Ακτῖνες», 1955.
10. Τὸ Χριστιανικὸν «Φιλάνθρωπον» καὶ οἱ ἱεροὶ Κανόνες τῆς 'Εκκλησίας, «'Ακτῖνες», 1955.
11. 'Η θέσις τῶν λαϊκῶν εἰς τὸν 'Εκκλησιαστικόν μας 'Οργανισμόν, «'Ακτῖνες», 1956.
12. 'Η θέσις τῶν λαϊκῶν ἐντὸς τοῦ 'Εκκλησιαστικοῦ 'Οργανισμοῦ (κατὰ τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τῆς 'Ορθοδόξου 'Ανατολικῆς 'Εκκλησίας). 'Εν 'Αθήναις 1956.
13. Τὸ μήνυμα τῆς 'Ορθοδοξίας πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμον (ἀπὸ τὰ προβλήματα τῆς Ποιμαντικῆς). 'Εν 'Αθήναις 1956 (ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «'Ανάπλασις»).
14. 'Ιδιόζουσα περίπτωσις «ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας». 'Η Θ. Εὐχαριστία μεταφερομένη ὑπὸ μὴ χριστιανῶν γυναικῶν. 'Εν 'Αθήναις 1956 (ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Θεολογία»).
15. Διάλογος ἐκ τῆς κατὰ τὸν Β' αἰ. τελετῆς τοῦ Βαπτίσματος. 'Εν 'Αθήναις 1957 (ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Θεολογία»).
16. 'Η κανονικὴ ἀποψις περὶ τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν ἑτεροδόξων. (Intercommunio). 'Εν 'Αθήναις 1957.
17. Προβλήματα τῆς «'Εκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας». 'Εν 'Αθήναις 1957.
18. Aus der Endzeit von Byzanz: Bürklüdsche Mustafa. Ein Märtyrer für die Koexistenz zwischen Islam und Christentum (ἐκ τοῦ περιο-
- δικοῦ «Byzantinische Zeitschrift»), München, 1957.
19. 'Η πολιτικὴ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἐναντὶ τῶν Χριστιανῶν. 'Εν 'Ιεροσολύμοις 1957 (ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Νέα Σιών»).
20. 'Η ἀπὸ Κανονικῆς ἀπόψεως ἀξία τῆς μυστηριακῆς ἐπικοινωνίας 'Ανατολικῶν καὶ Δυτικῶν ἐπὶ Λατινοκρατίας καὶ 'Ενετοκρατίας. 'Εν Θεσσαλονίκῃ 1957 (ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς»).
21. 'Η ἐπὶ τὴν νίκην πεποιθήσις τῶν πρώτων Χριστιανῶν ὡς ἱεραποστολικὴ δύναμις. 'Εν 'Αθήναις 1958.
22. Περὶ τοῦ κύρους τῆς 'Ιερωσύνης τῶν 'Αγγλικανῶν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας, 'Αθήναι 1958 (ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Θεολογία»).
23. The Validity of the Anglican Orders, according to the Canon Law of the Orthodox Church (ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «The Greek Orthodox Theological Review», Boston, Mass. 1958).
24. Verfassung und Aufbau der Orthodoxen Kirche (ἐν τῷ τόμῳ: «Die Kirchen der Welt—Die Orthodoxe Kirche in griechischer Sicht, Band 1, 1. Teil»), Stuttgart 1959.
25. Die Griechische Theologie (ἐν τῷ τόμῳ: «Die Kirchen der Welt — Die Orthodoxe Kirche in griechischer Sicht, Band 1, 2. Teil»), Stuttgart 1960.
26. Die Stellung der Laien innerhalb des kirchlichen Organismus (ἐν τῷ τόμῳ: Die Kirchen der Welt—Die Orthodoxe Kirche in griechischer Sicht, Band 1,2. Teil), Stuttgart 1960.
27. Usage in modern Canon Law, its nature, its influence, its relationship with custom (ἐκ τῶν: Rapports généraux au Ve Congrès international de droit comparé, Bruxelles, 4-9 août 1958), Bruxelles 1960.
28. Αἱ πρὸς ἀλλήλους σχέσεις τῶν ποιμένων τῆς 'Εκκλησίας (ἐκ τῆς 'Επετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης). 'Εν Θεσσαλονίκῃ 1960.
29. 'Η θέσις τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου ἐν τῇ Θείᾳ Λατρείᾳ (ἐκ τοῦ τιμητικοῦ τόμου εἰς μνήμην Περ. Βεζουκίδου), 'Εν Θεσσαλονίκῃ, 1960.
30. 'Η ἐλευθερία καὶ ὁ καταναγκασμὸς εἰς τὰ προβλήματα τῆς διαδόσεως τῆς πίστεως (Τὸ ἐναρκτήριον μάθημα, ἐν τῇ Μ. Αἰθούσῃ τῶν Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς»), Θεσσαλονίκῃ, 1960.
31. Αἱ ἐν Ρώμῃ ἱπποδρομίαι πρὸ τῆς παρὰ τὴν Μουβλιαν Γέφυραν μάχης. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ('Α' ἀτυπὸν ἐκ τοῦ Τιμητικοῦ Τόμου εἰς μνήμην Κ. 'Αμάντου). 'Εν 'Αθήναις 1961.
32. 'Η συνήθεια ἐν τῷ νεωτέρῳ Κανονικῷ Δικαίῳ.

- Ἡ φύσις της, ἡ ἐπίδρασίς της καὶ αἱ σχέσεις της πρὸς τὸ ἔθιμον (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς»). Θεσσαλονίκη, 1961.
33. Σημειώσεις Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας (πολυγραφημένοι). Τόμος Α', Θεσσαλονίκη 1960, Τόμος Β', Θεσσαλονίκη 1961, Τόμος Γ', Θεσσαλονίκη 1962.
 34. Παραδόσεις Ποιμαντικῆς (ἀντὶ χειρογράφου), Θεσσαλονίκη 1961.
 35. Die gegenseitigen Beziehungen innerhalb der Geistlichkeit. (Sonderdruck «Aus der Neugriechischen Theologie» » Das Oestliche Christentum, hrsg. von H. M. Biedermann, Neue Folge, Heft 15), Würzburg 1961.
 36. A Contribution to the Interpretation of the 19th Canon of the First Ecumenical Council (ἐκ τοῦ περιοδικοῦ: Etudes Byzantines XIX), Paris, 1961.
 37. Συμβολὴ εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ΙΘ' Κανόνος τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Εἰς τὴν Ἐπιστημονικὴν Ἐπετηρίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη, 1962.
 38. Αἱ περὶ κοινοβιακῆς ζωῆς ἀντιλήψεις τοῦ Μ. Βασιλείου. Εἰς τὸν πανηγυρικὸν τόμον τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Θεολ. Σχολῆς, ἐπὶ τῇ Χιλιετηρίδι τοῦ Ἀγ. Ὁρους, ἐν Θεσσαλονίκη 1963.
 39. Τινὰ περὶ τῆς μοναχικῆς ἀκτημοσύνης κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον. Ἐν τῷ πανηγυρικῷ τεύχει τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», Μ' (1963) σ. 373 ἐξ.
 40. Freedom and Coercion in the Propagation of the Faith. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «The Greek Orthodox Theological Review IX (1964).
 41. Ἡ περὶ ἐλευθερίας χριστιανικὴ ἀντίληψις. Ἐν Θεσσαλονίκη 1963.
 42. Ἡ ἀκτημοσύνη τῶν μοναχῶν κατὰ τὰ Τυπικὰ τοῦ Ἀγ. Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου καὶ τῶν αὐτοκρατόρων Ἰωάννου τοῦ Τσιμισκῆ καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου. Ἐν Ἀθήναις 1964, Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Ἀρχαίου Πόντου» 26 (1962). Ἀφιέρωμα εἰς τὸν Ἀ. Παπαδόπουλον.
 43. Das Kanonische Recht, wie es in der Kirche von Griechenland angewandt wird. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «KYRIOS» IV (1964) Heft 3.
 44. Fundamental Principles of Orthodox Morality. Ἐν «The Orthodox Ethos», Essays in honour of the Centenary of the Greek Orthodox Archdiocese of N. and S. America, Vol. I, 1964, σ. 229-248 καὶ εἰς ἀνάτυπον.
 45. Αἱ βάσεις τῆς Ὁρθοδόξου ἠθικότητος. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς». Θεσσαλονίκη 1966.
 46. Τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Ἐν τῷ τόμῳ Ὁ κόσμος τῆς Ὁρθοδοξίας, σ. 45-66. Ἐκδόσεις τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἰμου, Θεσσαλονίκη 1968.
 47. Problèmes de l' Economie Ecclesiastique (κατὰ μετάφρασιν τοῦ π. P. Dumont). Εἰς τὴν σειράν τῶν Recherches et Syntheses. Gembloux (Belgique) 1971.
- Β' ΕΙΣ ΤΗΝ «ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΝ»**
48. Εὐσέβιος ὁ Καισαρείας ἢ ὁ Παμφίλου.
 49. Ἐφραίμ ὁ Σύρος.
 50. Θεοδώρητος ὁ Κύρου.
 51. Θέκλα ἡ πρωτομάρτυς.
 52. Θεόδωρος ὁ Ἡρακλείας.
 53. Θεόδωρος ὁ Καισαρείας.
 54. Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας.
 55. Θεόκτιστος Καισαρείας.
 56. Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος.
 57. Ἰερώνυμος.
 58. Ἰούλιος ὁ Ἀφρικανός.
 59. Ἰούλιος ὁ Παραβάτης.
 60. Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης.
 61. Ἰχθὺς.
- Γ'. ΕΙΣ ΤΗΝ «ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΝ»**
62. Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία.
- Δ'. ΕΙΣ ΤΗΝ «ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΝ»**
63. Ἀγίων ἀνακήρυξις.
 64. Αἰρετικῶν βάπτισμα.
 65. Ἀποστασία.
 66. Ἀσυλον.
 67. Βασίλειον ἱεράτευμα.
 68. Βασιλεὺς.
 69. Γράμμα.
 70. Δικαστήρια.
 71. Δόκιμος.
 72. Ἐπίσκοπος.
 73. Ἠγούμενος, ἡγουμενία.
 74. Κανον. καὶ Ἐκκλ. Δίκαιον.
 75. Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον.
 76. Μικτὸς γάμος.
 77. Μοιχεία.
 78. Μοναχός, μοναχὴ.
 79. Μουρατίδης Δωρ. Κωνσταντῖνος.
 80. Νηπιοβαπτισμός.
- Ε'. ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΝ «LAROUSSE»**
81. Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία.
 82. Ἀκρίβεια.
 83. Ἀκτημοσύνη.
 84. Ἀρχιεπισκοπή, Ἀρχιεπίσκοπος.
 85. Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησιῶν.

ΣΤ'. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

86. Παῦλος, J. Holzner, έκδοσις Θ', 'Αθήναι 1973.
87. 'Ο Κύριος, Romano Guardini, 'Αθήναι, τόμοι α' και β', 1955, τόμ. γ' 1956.
88. Heinrich Lützel, Τὸ παιδί, 'Αθήναι 1943.
89. Reinhold Schneider, Τὸ παλικάρι, 'Αθήναι 1943.
90. Heinrich Lützel, Χαρά καινούργιας ζωῆς, 'Αθήναι 1943.
91. Heinrich Lützel, Τὰ Χριστούγεννα στὴν τέχνη, 'Αθήναι 1943.
92. Richard Sattelmair, 'Η γένεσις τοῦ Σύμπαντος, 'Αθήναι 1943.
93. Ludwig A. Winderswyl, 'Ανάστασις, 'Αθήναι 1944.
4. Hilde Hermann, Μαθητὲς καὶ 'Απόστολοι, 'Αθήναι 1944.

Ζ'. ΔΙΑΦΟΡΑ

95. 'Εγκόλπιον προσκοπικῶν προσευχῶν. 'Αθήναι 1954 (ἐγκριθὲν ὑπὸ τῆς 'Ι. Συνόδου).
96. 'Υπόμνημα πρὸς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ 'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. 'Εν 'Αθήναις 1959.
97. Τὸ πρωτεῖον τῆς 'Αγάπης. 'Εκδοσις τῆς Χριστιανικῆς 'Ενώσεως 'Επιστημόνων, 'Αθήναι 1960.
98. Πῶς εἶδε τὴν Τῆνον ὁ José de Pitton de Tournesfort. 'Εν 'Αθήναις 1961, 'Ανάτυπον ἐκ τῆς 'Επετηρίδος τῆς 'Εταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν, Α' (1961).
99. Εὐλαβικὸν 'Αφιέρωμα. Τέσσαρες Λόγοι καὶ ἓνα σχεδιάσμα. 'Εν 'Αθήναις 1962.
100. The proeminence in Love. 'Εν New Letters of the Anglican and Eastern Churches Association, London 1963.
101. The Unity we seek, ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ 1963.
102. Μηνύματα Χαράς. 'Υπερεκατὸν 'Αρθρα καὶ 'Ομιλίας. 'Αθήναι 1964.
103. 'Απαντήσεις εἰς σύγχρονα προβλήματα, 'Αθήναι 1966.
104. Λόγος ἐνθρονιστήριος, 'Αθήναι 1967.
105. Σχέδιον ἀναδιοργανώσεως τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος (ὑπόμνημα, ὑποβληθὲν εἰς τὴν 'Ιερὰν Σύνοδον), 'Αθήναι 1967.
106. 1829 ἡμέραι εἰς τὸ Πηδάλιον. Τόμος Α'. 'Εν 'Αθήναις 1972.
107. Εἰς τὸ Πηδάλιον τῆς 'Εκκλησίας. Τόμος Β', τεύχη 1-2. 'Εν 'Αθήναις 1975.
108. Περὶ τοῦ οικονομικοῦ προβλήματος τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος. 'Εν 'Αθήναις 1975.
109. Τὸ δράμα ἐνὸς 'Αρχιεπισκόπου. 'Εν 'Αθήναις...

110. 'Αγαπισμός. Τὸ καινούριο σύστημα ζωῆς. 'Αθήναι, 1980.

111. 'Η ἀγάπη δὲν εἶναι οὐτοπία. 'Αθήναι, 1981.

112. Εἴμαστε Χριστιανοί; 'Αθήναι 1984, 21986.

Εἰς τὸν ἀνωτέρω κατάλογον τῶν δημοσιευμάτων δὲν περιλαμβάνονται πλεῖστα ἄρθρα δημοσιογραφικοῦ χαρακτήρος, ὡς καὶ διδισκοκρίσεις ἢ σχόλια καὶ ἄλλα δημοσιεύματα, δημοσιευθέντα ἐνυπογράφως ἢ ἀνυπογράφως ἢ μὲ ψευδώνυμον εἰς ἐφημερίδας ἢ περιοδικὰ τῆς Πρωτεύουσας καὶ τῶν 'Επαρχιῶν.

'Η ἐπιτυχὴς ἀκαδημαϊκὴ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ δρᾷσις, τὸ ἐκλεκτὸν ποιὸν τοῦ συγγραφικοῦ τοῦ ἔργου καὶ ἡ ἐν τῇ καθ' ὅλου Χριστιανικῇ Οἰκουμένῃ θεολογικῇ παρουσίᾳ τοῦ ἀειμνήστου Θεολόγου-Καθηγητοῦ 'Ιερωνύμου Κοτσώνη ἔχουν δεόντως ἐκτιμηθῇ καὶ ἀσφαλῶς θὰ τύχουν περαιτέρω μελέτης, ἀξιολογήσεως καὶ προβολῆς.

'Η προσφορά αὐτοῦ ὡς 'Αρχιεπισκόπου κατέστη «σημεῖον ἀντιλεγόμενον» ἐνεκα τοῦ ὅτι οὗτος ἐδέχθη νὰ ἐκλεγῇ ὡς 'Αρχιεπίσκοπος μερίμνη τοῦ δικτατορικοῦ καθεστώτος διὰ παραμερισμοῦ τοῦ ἰσχύοντος κανονικοῦ τρόπου ἐκλογῆς 'Επισκόπων. Τὸ γεγονός αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ὁ 'Ιερώνυμος ὡς 'Αρχιεπίσκοπος — παρὰ τὰ γενόμενα ὑπ' αὐτοῦ ἀνθρώπινα λάθη — δὲν εἰργάσθη νυχθημερόν πρὸς ἀναζωπύρῃσιν τοῦ πνευματικοῦ ἔργου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος καὶ ὅτι δὲν προσέφερε πολλὰς ὑπηρεσίας ἐν τῇ προσπάθειᾳ τοῦ πρὸς ἐπικράτησιν ὀρισμένων αἰτημάτων καὶ ἀρχῶν κατὰ τὴν ὁργάνωσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πνευματικοῦ ἔργου. Τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα ὑπ' ἀρ. 104, 105, 106 καὶ 107 δημοσιεύματά του προσφέρουν πολὺτιμον ὄλκον εἰς πάντα ἐκκλησιαστικὸν ἱστορικόν, ἵνα κρίνῃ ἱστορικογενετικῶς καὶ ἀξιολογήσῃ τὰς προσπάθειάς του λ.χ. πρὸς διοργάνωσιν τῶν Κεντρικῶν 'Υπηρεσιῶν τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν, πρὸς πνευματικὴν οἰκοδομήν, μόρφωσιν καὶ ἐπιμόρφωσιν τῶν «Συνεργῶν» τοῦ ποιμαντορικοῦ τῆς ἔργου, πρὸς ὁργάνωσιν τῶν ἐνοριῶν, πρὸς ἀνανέωσιν τῆς κατηχητικῆς διακονίας, πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἔργων τῆς Χριστιανικῆς 'Αλληλεγγύης, πρὸς ὁργάνωσιν τοῦ «Κινήματος 'Αγάπης», τῶν «Σπιτιῶν Γαλήνης Χριστοῦ», τῶν «Ὁμάδων 'Ελευθέρως Διαβιούντων 'Υπερηλίκων», τῶν «Κινητῶν Μονάδων Περιθάλψεως Κατακοίτων», ξενῶνων, θερινῆς ἐξοχῆς Γερόντων, Γραφείου Εὐρέσεως 'Εργασίας, τῆς συμπαραστάσεως εἰς τὰ διάφορα εὐαγγ. ἱδρύματα κ.τ.τ. Τὰ αὐτὰ δημοσιεύματα τοῦ κυροῦ 'Ιερωνύμου θὰ δώσουν ἐπίσης ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἱστορικοὺς νὰ ἀξιολογήσουν τὰς προσπάθειάς του διὰ τὴν ἐκπόνησιν νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, διὰ τὴν ἀναζωπύρῃσιν τῆς «'Αποστολικῆς Διακονίας» καὶ τὴν ἀλληλοπεριχώρησιν τοῦ ἔργου τῆς πρὸς τὸ ἔργον τῶν Μονίμων Συνοδικῶν 'Επιτροπῶν, διὰ τὰς ἐγκαταστάσεις τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου,

διὰ τὴν μισθοδοσίαν καὶ ἀσφάλισιν τῶν ἡμερῶν, διὰ τὸ Νοσηλευτικὸν Ἰδρυμα Κληρικῶν Ἑλλάδος, διὰ τὴν Ἰδρυσιν τῆς Σχολῆς Διακονιστῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων «Ἡ Ὀλυμπιάς», διὰ τὴν ὀργάνωσιν ἐπιμορφωτικῶν συνεδρίων καὶ σεμιναρίων τῶν στελεχῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, διὰ τὴν λειτουργίαν Ἑκκλησιαστικοῦ Μουσείου, διὰ τὴν μελέτην τῆς ἀντιμετώπισεως τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος τῆς Ἑκκλησίας, διὰ τὴν προώθησιν τῶν διορθοδόξων καὶ διαχριστιανικῶν σχέσεων καὶ διὰ πολλὰς ἄλλας δραστηριότητας καὶ προοπτικές.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἱερώνυμος νυχθημερόν κατέβαλε πολὺν κόπον πρὸς πραγμάτωσιν τῶν ὁραματισμῶν του. Τὸ ὅτι ἐν πολλοῖς ἡ πραγμάτωσις αὐτὴ δὲν ἐπετεύχθη ὀφείλεται εἰς τὰς ἱστορικές συγκυρίας τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸ ὅτι, ὅπως ὁ ἴδιος εὐθαρσῶς ὡμολόγησε, «βασικὴ ἀρχὴ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῃ Ἑκκλησίᾳ εἶναι ἡ ἀπουσία τοῦ ἀλαθήτου. Οὐδεὶς ἀλαθῆτως ἐνεργεῖ καὶ οὐδεὶς ἀλαθῆτως κρίνει» (Εἰς τὸ Πηδάλιον τῆς Ἑκκλησίας, Τόμ. Β, τεύχος Α, σ. 8).

Ἐπίσης ὁ ἴδιος ἐν τῷ Προλόγῳ τοῦ β' ἀρ. 106 δημοσιεύματός του, ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου, δὲν διστάζει νὰ σημειώσῃ

τὰ ἑξῆς: «Ὁ ὑπογραφόμενος εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὰ ἀναποφεύκτως γινόμενα σφάλματα καὶ τὰς πολλὰς παραλείψεις, αἱ ὁποῖαι ἐσημειώθησαν. Καὶ διὰ μὲν τὰς παραλείψεις ἑκείνος, ὁ ὅποιος ἐν τῇ μακροθυμίᾳ Του ἠυδόκησε νὰ τοποθετήσῃ τὸν γράφοντα ὡς τὸν «ἔσχατον», γινώσκει ὅτι οὗτος διέθεσεν ὅλας τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς του δυνάμεις καὶ ὅτι δὲν εἶχε ἄλλας διαθέσιμους. Διὰ δὲ τὰ σφάλματα, ὡς καρδιογνώστης ἐπίσης γινώσκει ὅτι ταῦτα ἐγένοντο ἐξ ἀγαθοῦ συνειδότος καὶ ἐν τῇ πεποιθήσει, ὅτι οὕτως ἐξυπηρετεῖτο τὸ συμφέρον τῆς Ἑκκλησίας. Ἐπικαλοῦμαι ὁθεν τὴν μακροθυμίαν τοῦ παναγὰθου Θεοῦ διὰ τε τὰ γινόμενα σφάλματα καὶ τὰς σημειωθείσας παραλείψεις καὶ ἐξαιτοῦμαι τὴν συγγνώμην ὅλων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους εἴτε διὰ τῶν μὲν εἴτε διὰ τῶν δέ, ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν βαρυτάτων καὶ δυσχερεστάτων καθηκόντων μου, τυχὸν ἐπίκρανα ἢ ὀπωσδήποτε ἐλύπησα» (σελ. 9).

Νομίζομεν, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι τὰ πλέον εὖοσμα ἄνθη, τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ τεθοῦν εὐλαβικῶς ἐπὶ τοῦ νωποῦ τάφου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρώην Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Ἱερωνύμου.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ